

Posamezna številka stane 75 para

Naročnina listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inserati ali oznanila se **sar računajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročila, inserate in reklamacije.**
Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

98. stev.

Maribor, dne 31. avgusta 1928.

Letnik XV.

Radić na potovanju.

Radikalna stranka je znala najti ljudi, ki so posredno vplivali na Radićevo okolico in na njega samega. Ti radikalni pomočniki so z vso gotovostjo pripovedovali, da bo radikalna stranka začela nasilno postopati proti Radiću in njegovi stranki. Šušljalo se je o zaporu, šušljalo o zastrupenju v zaporu, o obznani za seljaško stranko. Radićeva okolica se je začela bati za njegovo življenje, Radić sam, ki je prekoračil 50 leto, se tudi ne čuti več tako odpornega, in za to se je sklenilo, da mora Radić za nekoliko časa ven iz države, kojoj pot naj uporabi, da sebe informira o mišljenju tujih držav glede nas in da inozemce obratno informira o stanju v naši državi. S pomočjo znanih bolgarofilskih bratov Buxton je dobil tujezemski — madžarski — potni list in res odšel v inozemstvo. Kolikor je dosedaj znano, se je mudil na Dunaju, mimogrede v Pragi in nazadnje v Londonu. V programu je še Amerika in Italija.

Radić s svojim potovanjem nevede in nezvestno opravlja radikalne posle. Zelo veliko privlačne sile je Radiću dosedaj dajalo njegovo misterijozno zaupanje na inozemstvo. Nobeno dokazovanje, da se inozemstvo, do kler bo v naši državi mir, ne bo vmešavalo v naše notranje razmere, ni nič pomagalo, vsak Radićev je na to samozavestno odgovoril: Radić že zna, kaj dela. Radić sam je znal to misterijoznost umetno vzdrževati, da je skrivnostno pripovedoval o posetih čeških, francoskih in londonskih časnikarjev, ki so baje vsi poznali in govorili s Švehlo, Udržalom, s Poincaréjem, lord Curzonom, lord Cecilom itd. in se intenzivno zanimali za Radićevo ideologijo.

Radikalni krogi se nadejajo dvojnega uspeha od Radićevega potovanja: prvič, da se Radić ne povrne več v našo državo in drugič, da se bo ob zaključku Radićevega potovanja docela jasno videlo, da se nobena tuja država ne bo hotela vmešavati v naše notranje razmere.

Kar se tiče Radićeve vrnitve, je brezdvomno, da se Radić ne bo vrnil rednim potom, kjer se zahtevajo potni listi. Ako se hoče, se gotovo lahko vrne, pot je pri tem irelevantna. Možnost pa je, da se Radić ne bo upal vrniti, ker potujejo za njim ljudje in grozijo zopet s strogim postopanjem proti Radiću. A to so danes prazna ugibanja.

Glede druge nade bodo gotovo obdržali radikali prav. Mogoče, da bo čul Radić mnogo lepših besed, da bo vzbudil simpatije za se in svoj hrvatski narod, da se bo o njem in Hrvatih zapisala marsikatera laskava beseda, toda realno ne bo dosegel nič. Simpatije so gotovo dobra stvar, lahko se celo udeležujejo v finanjskih in drugih ekonomskih vprašanjih, a ne glede notranje ureditve države, v teh notranjepolitičnih vprašanjih pri sedanjih naziranjih o absolutni suvereniteti držav vsaj na znotraj, ostanejo simpatije le zgolj simpatije.

Toda, četudi Radić ne bo dosegel nič več kakor simpatije in četudi se bo lahko njegovo potovanje smatralo od objektivnih politikov kot brezuspešno, vendar je veliko vprašanje, če bodo tega naziranja tudi mase Radićevih pristašev. In to je glavno vprašanje. Mi smo prepričani, da bodo Radićevi volilci njegove razgovore z »odličnimi politikmi«, »uplivnimi novinarji«, »plemkinjami« itd. smatrali za važne in dalekosežne, kakor so sedaj precejevali vse obiske in razgovore Angležev, Francozov itd., ki so potovali skozi Zagreb in videli Radića. Zato se bo Radićeva politika nadaljevala v smeri dosedanje pasivnosti, na kojoj bo vlada odgovarjala s pasivnostjo od vseh strani. Kajti gotovo je, da danes ni razpoloženja v vladnih krogih za »močno roko«, in vse nasprotno se glaseče vesti so samo želje nezrelih, a tem bolj fanatiziranih beogrjskih žurnalistov.

Radićevo potovanje je samo zanimiva epizoda v našem notranjem političnem življenju, a ni rešitev hrvatsko-slovenskega vprašanja. Mislimo moramo na drugi način rešitve, in da še do nje ni prišlo, nosi glavno krivdo vlada sama.

Politični položaj.

Slovenska in hrvatska opozicija. Z ozirom na nade vlade, da bodo Slovenci prenehali z ostro opozicijo, se hrvatski listi mnogo bavijo s sedanjim zadržanjem Slovencev. Najboljše piše »Hrvat« pod naslovom: »Prehitro veselje«. List pravi, da so se prezagodaj veselili tisti, ki so tendenciozno poročali o namerah SLS. Ti ljudje upajo, da bodo dr. Korošec in odposlanci muslimanov prišli v Zagreb in da se bodo vršila pogajanja. Po informacijah »Hrvata« ki jih je dobil z dobro poučene strani, je dr. Korošec na ponudbe dr. Veliz. Jančkovića in Ljube Jovanovića stavil predpogoj, da se mora vzeti v razpravo ves problem v državi, da se mora rešiti ne samo slovensko, ampak tudi hrvatsko vprašanje s temeljito revizijo ustave.

Trgovska pogajanja med našo državo in Avstrijo. Bogzna koliko pogajanj glede na olajšavo trgovinskih razmer med nami in Nemško Avstrijo se je že vršilo, a vse je ostalo le pri razgovorih in na papirju. Trgovske težkoče med Jugoslavijo in Avstrijo pa so se sedaj tako povečale, da so naši in avstrijski trgovski krogi prišli do prepričanja: tako nikakor ne gre naprej, ampak to nevzdržno razmerje se mora spremeniti, ali pa bo trgovina pri nas popolnoma propadla. Na pritisk jugoslovanske veletrgovine se bodo začela meseca septembra zopet trgovinska pogajanja med nami in Avstrijo in tokrat je veliko upanja, da se bodo odstranile vse nepotrebne zapreke ter šikane, ki sedaj onemogočujejo medsebojno trgovanje. Prepričani smo pa, ako bodo naše stališče zastopali pri teh pogajanjih samo srbijanski delegati, se bo veliko govorilo in pisalo, a storilo pa nič.

Demokrati in občinske volitve v Srbiji. Demokrati pridno zbirajo material za obtožbo vlade radi nasilja, ki se je izvajalo povodom občinskih volitev v Srbiji. Sam poslanec in vodja Davidović potuje po raznih krajih ter pregleduje in sprejema pritožbe radi volitev samih in pa volilnih izidih. Demokrati bodo z obširno spomenico pritožb nastopili takoj pri prvih sejah skupščine.

Ratifikacija konvencije o južni železnici. Po nalogu naše vlade je naš poslanik v Rimu Antonijević ratificiral konvencijo o tehnični in administrativni organizaciji južne železnice, kakor tudi konvencijo o tranzitu po južni železnici. To konvencijo so podpisale že 29. marca v Rimu države SHS, Madžarska, Avstrija in Italija. Naša država je prva ratificirala to konvencijo.

Po svetu.

Pogreb Rajka Daskalova. Dne 28. t. m. je bil v Pragi pokopan na centralnem pokopališču bivši bolgarski poslanik Rajko Daskalov. Mrtvaškega spreveda so se udeležili bolgarski emigranti, med njimi bivši minister Obov, delegacija češke vlade ter mnogo slovenskega dijaštva. Kakor se sedaj govori po Pragi, je dobil Daskalov več opominov v obliki anonimnih pisem, da se na njega pripravlja atentat. Toda on ni polagal na to posebne važnosti. Nekoliko ur pred atentatom sta pa dobila oba, Obov in Daskalov, opomin, da naj se čuvata. Daskalov, ki je ignoriral te opomine, je padel od atentatorjeve krogle. Morilec Daskalova, Nikolov, ni Makedonec, kakor so v začetku poročali listi, ampak pravi Bolgar. Izjavil je, da je napravljen že načrt za atentat na bivšega ministra Obova ter da se nahaja v Pragi več mladih ljudi, ki sledijo Obovu ter ga bodo ob ugodni priliki napadli. Iz atentatorjevih izjav se vidi, da je bolgarska vlada prava povzročiteljica Daskalovega umora, ker se je bala, da ji ne bi postal nevaren.

Rumunija pred fašistovskim preobratom. Že par mesecev prinašajo rumunski opozicijski listi poročila o tajnih organizacijah, ki se tvorijo iz državnih uradnikov, študentov, oficirjev ter raznih mladih ljudi. Te tajne organizacije služijo po eni strani režimu, po drugi se pa pripravljajo, da bi po italijansko-fašistovskem vzoru prevzele oblast v državi v svoje roke. Ideja teh organizacij je ekstremni nacjonalizem, njih zaščitnik pa princ Karl, ki je vedno v družbi teh fašistov. Tudi vojni minister general Nardarescu je član fašistov, izdal je pa naredbo, da je oficirjem prepovedano, se politično udeleževati. Vlada je fašiste podpirala, ker so ji prav prišli proti opoziciji in proti narodnostnim manjšinam, sedaj pa tudi njej preti od fašistov nevarnost, ker ima ta pokret okrog sebe tudi nezadovoljne elemente, ki se nadajo na boljše čase pod diktaturo čisto nacjonalnih elementov.

Velika Madžarska. Današnja Ogrska širi in goji z vsemi sredstvi šovinizem ter ogorčenje nad mirovnimi pogodbami, ki so zmanjšale Madžarsko. Povsod se vidi zemljevid Madžarske od Karpatov do Jadranskega morja in povsod je čitati sledeči napis: »Verujem v edinega Boga, verujem v edino domovino, verujem v edino božansko-večno resnico, verujem v vstajenje Madžarske!« Po muzejih se kažejo stvari iz območja nekdanje Madžarske, celo iz Dalmacije in staremu in mlademu se z vso silo ubija v glavo, da je današnja Ogrska samo začasna in da bo kmalu zopet v še večji moči vstala velika nacija sv. Štefana. Poduk v šoli: nižji, srednji in visoki, vse je v službi te ideje in vsak zemljevid sedanje ogrske države nosi gotovo listič, ki razlaga, da je to le samo začasna in okrnjena Madžarska — »csonka Magyarorszag«.

Madžarsko posojilo. Francosko časopisje je mnenja, da bo vprašanje madžarskega posojila rešeno že meseca septembra. Reparacijska komisija bo v decembru spremenila svoj prvotni sklep ter dvignila hipoteke z madžarskih posestev. Madžarska bo stavljena pod finanjsko kontrolo. Nepopustljivost male antante v vprašanju posojila vse bolj pojenjava. Izplačilo posojila so sklenili francoski finančni mogotci že preu tem sklepom reparacijske komisije ter so pripravljene celo svoto takoj izplačati. Kot finančni kontrolor bi prišel na Madžarsko

kak nevtralni finančni strokovnjak, kot je na primer bil Zimmermann v Avstriji. Tak finančni komisar bi moral pošiljati referate Ligi narodov ter veliki in mali antanti. S tem je vprašanje konsolidacije Madžarske zaključeno ugodno. Madžarska se ima zahvaliti Angliji, ki je omehčila s svojim pritiskom malo antanto.

Pred generalno stavko na Češkem. Rudarski štrajk še traja in sedaj je konferenca delavskih obratnih svetov sklenila predlog na vrhovno vodstvo delavskih strank, naj se proglasi 48urna protestna generalna stavka, ker se tako dolgo odlaša z ugoditvijo rudarskim zahtevam.

Svečanosti v spomin padlih francoskih vojakov namerava prirediti Francija v Bitolju dne 1. septembra. Tej svečanosti bo prisostvoval tudi bivši glav. poveljnik zavezniške armade na solunski fronti, maršal Franchet d'Esperey. Ob tej priliki bo odlikoval maršal mesto Bitolj s francoskim redom. Vlada je sklenila, da bo vse stroške svečanosti nosila naša država, ob enem pa pošlje vlada kot svojega zastopnika na svečanost enega ministra.

Tožba generala Ludendorffa. General von Ludendorff toži socialdemokratsko »Münchener Post«, ker ga je ta list imenoval glavnega krivca in zavlačitelja vojne.

Volitve na Irskem. Po doslej znanih rezultatih je dobila vladna stranka 16 mandatov, republikanska pa samo 4. Vodja republikancev de Valera je doživel velik neuspeh svoje politike, katero je vodil s tolikimi žrtvami. Zagrebški »Obzor« piše: »De Valera je danes preok, ki je ostal brez vernikov. Mase irskega naroda so pokazale, da znajo ceniti pridobitve realnega političnega dela, ker sicer niso v skladu z ideali tradicije, odgovarjajo pa popolnoma dejanskemu razmerju sil. — Irski narod je pokazal pri volitvah, da odobrava in da zna ceniti politični kompromis z Londonom, ki mu končno omogočuje svoboden narodni, gospodarski in kulturni razvoj. Politika De Valere je doživela na zadnjih volitvah popolen poraz. Slučaj De Valere je klasičen vzgled, da so fanatiki navadno slabi politiki in da postane njihovo delovanje takoj sterilno, čim preide na konstruktivno polje. De Valera ima gotovo velike zasluge za irski narod, a tragično je pri ljudeh, kot je De Valera, da ne znajo svojemu narodu žrtvovati najvišjega, namreč, da se umaknejo s polja aktivnosti v trenutku, ko je njihovo delo končano in ko postane njihova borba ne le anahronizem, ampak naravnost škodljiva za njihov narod.«

Zmaga irske vlade pri volitvah. Volitve za irski državni zbor so končane. Po službenih podatkih je glasovalo 800.000 volilcev, torej dvakrat več, kakor pri zadnjih volitvah. Vlada je zmagala z veliko večino. — Končni rezultat volitev bo še le objavljen pozneje. Pristaši de Valere so doživeli tudi občuten parlamentarni poraz, dokaz, da je že tudi irsko ljudstvo sito večnih bojev. Republikanci so zmagali samo v par okrajih.

Štrajk v zraku. Dosedaj smo imeli štrajke samo na zemlji ter na vodi, sedaj pa štrajkajo tudi zrakoplovci. Piloti društva za zračni promet »Franco-Romaine« so stopili v štrajk z zahtevo, da se jim zvišajo plače, da bodo odgovarjale njihovu napornemu in nevarnemu delu ter odgovornosti, ki jo ima pilot.

Desničarski atentati.

Zavratnemu umoru je podlegel drugi od glavnega vodstva bolgarskih zemljoradnikov, bivši notranji minister in pozneje poslanik v Pragi dr. Rajko Daskalov. Daskalov je bil najodličnejši nasprotnik sedanjega bolgarskega režima in že septembra leta 1918, ko se je bolgarski seljak začel zavedati svoje moči, je hotel odpraviti tujo, narodu vrinjeno vladarsko hišo Koburžanov ter odvzeti oblast manjšini sofijske gospode v novi bolgarski kmetijski republiki. Njegov namen so preprečili drugi mehkejši elementi med vodilnim krogom zemljoradnikov, med temu tudi Stambolijski, — in tako je car Boris ostal, gospoda je pa zbirala svoje moči za državni udar, ki se je tudi posrečil. Iz volčičkov so rasli volkovi, Stambolijski je bil pa tako zaupljiv in brezbrizen, da ni niti opazil, kaj se pripravlja. Car Boris ga je povabil na večerjo, ko je že podpisal akt za sestavo nove vlade in ko so bile natančno izdelane priprave za preobrat že tik pred izvedbo. Bolgarski kmetje po preveliki zaupljivosti zemljoradniške vlade niso bili oboroženi in tako so imeli prevratniki lahko delo. Nekaj kmetijskih voditeljev so pobili, druge pa pozapri in narod prenaša vladno manjšino nad večino.

Da vodstvo zemljoradniške stranke ni moglo misliti na parlamentarno in legalno delo opozicije proti novemu režimu, je jasno. Dovolj so videli iz usode Stamboljskega, katerega so gospodski zarotniki živega sesekali ter koščke njegovega telesa v vodo pometali, da bolgarski seljak ne bi mogel na grobu svojega voditelja in mučenika prisegati osvete. Daskalov je ostal v tujini ter vse pripravil, da se pred mednarodnim forumom začne boj proti novemu bolgarskemu režimu,

ki se poslužuje tudi tuje pomoči, da se obdrži nad narodno večino.

Razumljivo, da je bolgarska vlada v Daskalovu tudi kot emigrantu videla svojega zelo nevarnega nasprotnika. Za nju je poslala špijone in najete morilce in eden od teh je gotovo, tudi atentator, mlad človek iz Sofije, ki se naziva Anastazije Nikolov ter pravi, da je študent in Makedonec, izgleda pa, kakor kak bivši oficir in pristni sofijski gospodič. Značilno je, da bolgarska vlada vedno kaže na nacionalno revolucionarno organizacijo «makedonstvujuščih» ter se dela, kakor da ne bi imela s to organizacijo nobenih zvez in nobene odgovornosti za njena dela.

Dejstva pa govorijo, da vlada to organizacijo vsestransko podpira in da ime še posebej svoje ljudi, za pobijanje političnih nasprotnikov. Nekaj tednov pred smrtjo je izdal Daskalov oklic na evropske države radi terorja sedanjega bolgarskega režima, potem je izšel v oficijelnem, francosko pisanem glasilu bolgarske vlade proti njemu ostuden napad, temu so pa sledile smrtonosne kroglice. Pri vsem tem pa bo bolgarska vlada atentat še obžalovala!

Zverinsko-zločinski umor Stambolijskega, atentat na Daskalova, nezaslišana krvava justica proti pristajšem zemljoradniške in komunistične opozicije to so čini ki kažejo vso propalost takozvanega desničarskega ali meščanskega bloka. Kje je toliko proslavljena kultura? Kje so urejene politične razmere in kje zaslomba vlade, ki se s terorjem in zločini otreša svojih političnih nasprotnikov? Malo pred smrtjo so Daskalova napadali tudi češki socijalni demokrati, češ, da neti kontrarevoluciji v Bolgariji. To so storili za to, ker so bolgarski socijalni demokrati zvezani z novim bolgarskim režimom in tako se je pokazalo, da socijalna demokracija za ceno ministrskih mest soglaša tudi z največjo protiljudsko reakcijo in desničarskimi atentatorji. To so zločinci posebne ostudne vrste, to niso ponižani in razžaljeni, katerim v obupu, pomanjkanju in ogorčenju tako kri zavre, da z zločinom izražajo svoje proteste, ampak to je za zločin plačana in dresirana v službi oblastnikov stoječa druhal, ki računa s proslavo in dobičkom od svojih zločinov ali pa vsaj z varstvom pred vsemi posledicami. Iz tlačenih narodnih in stanovskih slojev tudi izhajajo atentatorji, a ti že vnaprej vedo, da žrtvujejo tudi sebe, dočim misli tak vladni atentator na proslavo in plačilo za svoj čin. Bomo videli, če se tudi atentator Nikolov ne bo izmuznil češki sodniji ter prej ali slej prišel po plačilo in proslavo v Sofijo.

Od važnejših nasprotnikov današnjega bolgarskega režima je v inozemstvu še bivši minister Obov, ki je bil v odsotnosti obsojen na 15 let ječe. Gotovo je, da bodo tudi njega zasledovali morilci, ko se je režim enkrat odločil, da z atentati razbije opozicijo.

Balkan je že staro torišče političnih umorov. — V Grčiji je sedem ministrskih grobov še svežih, obračunov s kroglico pa gotovo še ni konec. Ob grškem preobratu in justifikaciji ministrov je bilo vsaj nekaj protestov iz evropskih držav, bolgarski preobrat se je pa izvršil tudi brez tega in tako vidimo, da se Evropa ne zmeni za medsebojno klanje na Balkanu, če se to ne dotika njenih interesov. Dosedanji balkanski preobrati in atentati niso naleteli na noben pravi odpor in protest evropskih državnih in kulturnih zajednic. To je žalostno, še bolj žalostno bi pa bilo, če bi si razni oblastniški krogi na Balkanu začeli misliti, da se atentatorstvo lahko še pomnoži ter da ni prav nobene nevarnosti in zapreke pred svetom za raznih zelo nasilne in brezobzirne politike.

To bi pač prav hitro prekoračilo balkansko mejo in svet bi se moral zganiti že radi tega, ker je na in ob Balkanu veliki del narodnih slojev, ki nasilnih političnih metod ne prenašajo pod nobeno ceno. V naši državi pljuska atentatorstvo čez balkansko mejo, v Sarajevu so člani srbske nacionalistične organizacije, nazvane «Srnae», ali pa člani Orjune metali bombe proti voditelju muslimanske opozicije in še marsikaj drugega se je zgodilo, tako, da je treba resno misliti na to, kako se bo odločno pristopilo k likvidaciji nasilnih političnih metod.

Beleške.

«Balkanov» bojkot ljubljanskega velesejma. Beograjski «Balkan», ki je vedno bojkotiral zagrebške velesejme, se je sedaj spravil tudi na ljubljanskega. Svojo «bratsko» toliko povdarjeno širokogrudnost napram bratom Slovencem manifestira ta velesrbski list med drugim tudi takole: «Srbi smo vam poklonili i dušo i srce, pustili smo vam, da delate kar hočete v naši državi, dočakali smo pa, da pljuvate na naše bratsko srce in da nas izropate s švercanjem na meji. Nočemo več tako. Udariti vas hočemo najprej po mošnji, ker ste tam najbolj občutljivi, če se pa pozneje popravite, bomo pa tudi mi drugače postopali. Za sedaj pa vaš «velesejm» radi vašega nebratskega obnašanja preziramo in bojkotiramo.» — V tem tonu gre naprej, za nas Slovence bi bilo pa dobro, če bi večkrat čitali «Balkan» in druge srbske liste, da bi vsaj vedeli, kaj se lahko nadamo iz Beograda.

Kako se delijo koncesije. Sarajevska občina je prosila za koncesijo izkoriščanja vodne sile reke Zeljeznice. Isto je prosil tudi veleindustrijalec Vaso Savič. Pod pštenim režimom ne bi niti premišljevali, komu naj se da koncesija: ali občini od več desetstotih ljudi, ali pa enemu samemu človeku. Komisija inženirjev je stvar razsodila sicer v korist občine, Vaso Savič je pa s pomočjo raznih prijateljev in tudi pokrajinskega namestnika le dobil koncesijo. In kaj dela sedaj z njo? — Pro-

daja jo občini, ki jo krvavo potrebuje. Občina bo morala končno plačati, kolikor bo zahteval in tako bo mož na lahek način lepo zaslužil.

Kako naj se kolonizira južna Srbija? O tem piše v beograjski «Politiki» neki Milisar Jelič. Najprej pravi, da znajo beograjski advokati vsako posest rešiti pred kolonizacijo in da se pač samo tam kolonizira, kjer ni nikogar, ki bi se obrnil na beograjske advokate. Potem pravi, da je kolonizacija dobro uspela v dolini Labe in največji uspeh vidi v tem, da so pred srbskimi kolonisti vsi stari naseljenci — Turki — zbežali ter zapustili svoje domove. Končno predlaga ta «veščak», naj se kolonizacija odvzame agrarnemu ministru ter poveri glavnemu generalštabu. Našel bi se kak starejši generalštabni oficir — velik idealist, ki bi s pomočjo mlajših izvajal kolonizacijo po sledečih nasvetih: na Kosovo polje eno divizijo Ličanov, v Drinsko dolino pa eno črnogorsko pleme in vas Gavran, kamor hodijo bolgarski komiti, naj se tako razsedi, da bo 50 hiš razdeljeno na 50 občin stare Srbije. Pri taki «kolonizaciji» bi gotovo domačini Turki zbežali in če bi se to posebno dobro obneslo, bi po mnenju sarajevski «Pravde» gotovo začeli kolonizirati tudi Bosno in Hercegovino, kjer je toliko režimu neprijetnih spahovcev. Najprej bi jih popisali, potem pa transportirali preko meje in kako črno gorsko pleme bi se po uvidevnosti generalštaba lahko našlo, da se vseli v zapuščene kraje zlasti še radi tega, ker bi izseljenci morali pustiti tudi celo svoje imetje.

Ta si nas bo zapomnil. Zagrebški «Morgen» poroča za naše gnile razmere značilen doživljaj Madžara Janoša Lakatos. No, kaj pa je doživel pri nas ta Madžar? Dne 8. marca 1922 je došel Janoš Lakatos na potu iz Trsta na Madžarsko na našo zadnjo železniško postajo v Koprivnici. Na tej postaji ga je vprašal carinski organ: ali nima seboj kakih tujih valut? Lakatos je cariniku predal celo svoje premoženje, ki si ga je s trudom ter delom prihranil tekom 8 let v Ameriki in sicer v skupnem znesku 2340 dolarjev, kar je znašalo po takratnem kurzu 70 D v našem denarju 163.800 D. Lakatos je dobil od koprivniške carinarnice potrdilo od 8. marca 1922, štev. 1340, da se mu je dolarski znesek v smislu naredbe finančnega ministra iz leta 1921, številka 22.425 odvzel in se mu bo nakazal potem SHS konzulatu v Budimpešti po šeku. Sedaj pa, torej po preteku 17 mesecev je bil res ta šek odposlan in sicer v skupnem znesku 2 milijona ogrskih kron, ali z drugimi besedami, gospod Janoš Lakatos je prejel resnično v celem samo 10 tisoč dinarjev in je pri teh simpatičnih transakcijah zgubil 153.800 dinarjev. Za prejete dinarje si lahko nabavi gospod Lakatos 100 dolarjev. Od njega težko prihranjenih 2340 dolarjev je običalo potem kurznih razlik, izmenjav in raznih drugih transakcij na potu iz Koprivnice preko Beograda v Budimpešto 2240 dolarjev in madžarskemu potniku, ki se je tako na kratko vozil po Jugoslaviji, ostane še samo 100 dolarjev kot spomin na Ameriko in jugoslovansko rajžo. Nam ni znana naredba gospoda finančnega ministra iz leta 1921 štev. 22.425, vemo pa čisto gotovo, da se ne more tako glasiti in tako izvajati, da bi vsled nje izgubil potnik kar celih 98 procentov. Lakatosu so bili odvzeti dolarji in bi se mu morali vrniti ali v naravi ali pa v dinarjih, v ogrskih kronah ali katerikoli valuti in sicer v onem znesku, kakor so ga predstavljali dolarji dne 8. marca 1922, torej tak znesek, da bi si zamogel gospod Lakatos zopet kupiti zanj svoje dolarje. Seve, je pričakovati, da bo finančni minister ravnokar omenjeni slučaj temeljito preiskal, katji sicer bo prišla naša država v inozemstvu na tak glas, kakor se ga veselijo razni rodovi po puščavah, ki tudi po jugoslovansko temeljito kontrolirajo potnike, a to ne, da bi bili kriti potom ministrskih odredov.

Iz strokovnega gibanja.

24urna obustava dela bila je samo neka javna in resna terjatev železničarjev in drž. nastavljenecv za najpotrebnejši obstanek, za kruh. Gospodje tam doli v Belgradu so videli v tem našem obupnem koraku protidržavno politiko in bogve, kaj vse. Danes, dne 30. avgusta, vam lahko nudi delavnica južne železnice Maribor dokaz, kako v skrajnem času, na robu pogina še vedno tirjamo kruh, a vi nam dajete bič. Frije delavci, eden iz velike strugarne, dva iz male strugarne, so omedleli v delavnici od onemoglosti in slabosti in se je enega spravilo na njegov dom, dva pa v bolnico. To so žrtve, ki jih rodi vaša oglušenost do naših prošelj, ne pa naša politika. Ali se naj kdo tukaj še čudi, če rodi tako postopanje od strani vlade in uprave skrajno nezadovoljstvo med osebjem in se pote misto lahko da izvabiti na nepravilna pota. Nikakor, ravno nasprotno, reči moramo, da je le čudno še, da se še dela ter da osebje v svojem obupu ne spravi še v večjo nesrečo sebe, pa bolj še povzročitelje svoje nesreče, tiste, ki imajo od naših žuljev vsega dovolj, katerim mi služimo masten in dober kruh, nas pa puste lakote poginjati. Tako se godi v blaženi Jugoslaviji v XX. stoletju!

Posredovanje dr. Korošca za železničarje. Predsednik Jugoslov. kluba je pri ministru saobračaja dr. Vel. Jankoviču posredoval, da se ukine militarizacija železničarskega osebja. Na njegovo, dne 25. t. m. ponovljeno tozadevno intervencijo je g. minister obljubil, da bo ukrenil, da se dvigne militarizacija železničarjev tekom par dni. Danes pa, ko na posameznih postojankah skušajo razni elementi razburjati osebje, da bi ga s tem spravili do nemirov in nepremišljenih nastopov, se resno bojimo, da se bodo za to izvajale posledice in da bo minister imel izgovor, da svojo obljubo odloži ali pa kratkomalo prelomi.

Za časa V. katoliškega shoda v Ljubljani sem si imel priložnost ogledati, kake so strehe III. razreda osebnih voz. Da ne bo pretiravanja, jih najboljše naslikamo, če rečemo: take so kot rešeto, ker je lilo skozi nje na vseh koncih in krajih. Bilo bi bolje, ko bi uprava južne železnice dala prej popraviti osebne vozove III. razreda, potem šele dala delati salonske vozove. Brez salonskih voz bo vedno južna železnica vozila, ako bodo pa osebni vozovi podobni rešetom, pa ne bo veliko potnikov v vlakih. Svetovati bi bilo upravi južne železnice, ako ne bo zadostovalo nameravano povišanje tarifov za salonski voz in če slučajno ne ostane toliko, da bi se dale do dobra popraviti strehe, da gre prositi prometnega ministra za kredit, železničarjem so pa itak dovolj bajoneti.

Občni zbor Prometne zveze v Mariboru. Ze razglašeni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 2. septembra, ob 9. uri v Lekarniški dvorani. Vabljeni so vsi člani Prom. zveze, da se točno in sigurno udeležijo.

Shod v nedeljo, dne 2. septembra v Lekarniški ulici ob 5. uri popoldne. Sklicuje okrožje Jugoslovanske strokovne zveze v Mariboru skupno z Žensko zvezo. Na shodu bode poročal tajnik okrožja o ustanovitve posmrtniškega sklada in o lastni posredovalnici za delo. Vse krščansko socijalno delavstvo se vabi k udeležbi.

Proč s socijalnimi frazami! V današnjem času je reba resno misliti, kako pobijemo socijalno frazarstvo, katerega je pri nas že preveč in katerega so baje krivi tudi voditelji našega delavskega pokreta. Prav izvrstno. Mi moramo biti hvaležni vsakemu, ki se muči, da bi pokazal delavnemu ljudstvu razne socijalne ideje v pravi luči in da bi uničil vse raznovrstne socijalne fraze, ki polnijo to moderno ozračje in ki v svoji puhlosti navajajo delavno ljudstvo v stran od bistva in jedra modernih socijalnih načrtov ter jih navajajo k raznim pravneumnim sanjarijam. Manj socijalnih fraz, pa več resnega razumevanja za praktično gospodarsko življenje, pa si bodo delovni sloji veliko lažje priborili svoje pravice kot si jih sedaj, ko jim manjka vseh predpogojev za vstrajen boj proti kapitalizmu in njegovim izrodkom. Manj socijalnih fraz, pa več resno premišljenega dela tam, kjer se v resnici da kaj zboljšati. Malo besed, pa več stvarnega dela, pa se bo socijalno vprašanje približalo svoji rešitvi. To, mislim, mora potrditi vsak razsoden človek, ki nekoliko pozna moderno gospodarstvo delavnih slojev in običajni način socijalnih bojev. Zato dobrodošel in pozdravljen, ki hoče v tej smeri delovati med našim ljudstvom. Njegovo pomoč bomo z največjim veseljem sprejeli, prepustimo mu glavno vlogo v našem socijalnem problemu, saj je in mora biti naš glavni cilj ta, da pridemo iz besed do dejanj. Ni mi potrebno o tem se nadalje baviti po časopisju, ker imamo brošuro «Za krščanski socijalizem», katero je spisal dr. Gosar. To brošuro berite in videli boste, kje je več frazarij, ali v naših vrstah, ali pri nasprotnikih, ki nasprotujejo našemu socijalnemu gibanju. Tovariši, v boj za krščanski socijalizem!

Onevne novice.

Duhovniške izpremembe. Emil Čašelj, bivši župnik v tržaški škofiji, je postavljen za provizorja v Žičah; novomašnik Jožef Bezjak je nastavljen kot II. kaplan pri Sv. Juriju ob južni žel., kjer je Blaž Brdnik postavljen za I. kaplana; potem Peter Kovačič kot II. kaplan pri Sv. Križu na Slatini in Matija Neudauer na Gornji Polskavi; Stefan Stiper je prestavljen od Sv. Martina na Paki na Ljubno, Janež Kljun iz Rečice k Sv. Ilju pod Turjakom, Jožef Dušič iz Marenberga na Rečico, Janez Ogulin iz Jarenine v Marenberg, Jakob Bohak iz Braslovčev. — Martin Erhatič je postavljen za provizorja pri Sv. Jakobu v Slov. gor. in Vladimir Cepuder za pomožnega duhovnika na Razborju.

Župnijski izpit so napravili sledeči č. gg. kaplani: Arlič Drago (Brežice), Avšič Martin (Mozirje), Čepin Martin (Stranice), Hrastelj Franc (Dobrna), Jazbinšek Franc (vojaški kurat), Slander Makso (Rajhenburg) in Zadravec Matija (Ljutomer).

V pokoj je stopil č. g. I. Kapler, župnik pri Sv. Jakobu v Slov. gor. Naseli se v Rušah pri Mariboru.

Sveta birma bo še v Novicerkvi dne 9., v Vojniku dne 10., v Vitanju dne 11. in na Dobrni dne 12. septembra t. l. — Na Bočni bo dne 8. septembra prej posvečenje cerkve in zvonov.

Jubilej zaslužnega moža. Večkratni jubilej slavi letos g. Matija Peklar, župan v St. Jakobu v Slov. gor. G. Peklar bo obhajal prav kmalu 25letnico poroke; nadalje jubilej kot cerkveni ključar, župan, oče ubogih in član mnogoterih drugih korporacij. Oče Peklar je znana in vseobče spoštovana osebnost v Slovenskih gorah. Kot našemu somišljeniku in zvestemu naročniku naših listov čestitamo g. Peklarju k njegovim številnim slavljem!

Shod naše stranke v St. Ilju v Slov. gor. V nedeljo, dne 2. septembra, se vrši ob 8. uri zjutraj v Slovenskem domu shod Slovenske ljudske stranke. Govori tajnik Krajnc.

Poslanec Bedjanič ima dne 9. septembra po rani sv. maši shod pri Veliki Nedelji, ne v Ormožu, kakor je bilo v zadnjem «Slov. Gospodarju.»

O čem se je sanjalo «Slov. Narodu» v sredini številki? «Narodu» in «Jutru» ne da miru naš takó impozantni katoliški shod v Ljubljani. V sredini številki se je «Narod» shoda takó ustrašil, da se je na mah zazibal v spanje in v tem stanju je skoval napredno bilanco in jo primerjal s katoliškim shodom. Ob koncu teh sanj pa piše: «Če bi danes Slovenija organizirala napreden shod v velikem slogu ter nanj povabila vse naše

napredne ustanove, od nepreglednih trum sokolskega gibanja do naših naciojanističnih združenj, od učiteljske organizacije do univerze ter raznovrstnih kmetijskih, socialnih, karitativnih, gospodarskih, znanstvenih, glasbenokulturnih, prosvetnih, športnih in političnih organizacij, tedaj bi se veličina in obseg slovenske napredne kulture pokazala v pravi luči. Nadkrilila bi katoliški šod za večkratne obsege. To bi bila procesija, ki bi ljubljanskim ulicam dala vse drugačno lice, kakor pa nedeljski obhod, ker ne primerjamo iz omalovaževanja klerikalnega dela, marveč iz prepričanja, da je treba obračunati s klerikalno zakupno teorijo ter pokazati, kako imamo v Sloveniji poleg in nad klerikalnim delom še lepše organizacije, še plemenitejša stremjenja, še globlje etične motive življenja in delovanja, ki se pa ne udeležuje s samohvalo in moralnim napuhom, kakor klerikalne. Ko bi bilo res toliko naprednjakov, kakor se je sanjalo »Narodu«, pa bi jih nikdo niti s silo ne natural na skupni šod. Saj »Narod« mora znati, če se vsedejo za mizo trije naprednjaki in začnejo pri rujni kapljici politizirati, je že pet strank in od teh je vsaka »prmojduša« in proklet hudič. Naši naprednjaki nikdar niso bili složni in ne bodo, ker jih ne družijo zvišene ideje, ampak jih razkrajajo najogabnejši materializem in koritarstvo.

Nemška posest zginja. V Cirknici pri Št. Ilju so bratje Kataliniči kupili lepo veleposestvo Nemca in protestanta Hempelna. Hiša leži ob državni meji. Tu je bila poprej molilnica švabskih protestanov. Od tu je Nemec in luteran vodil germanizacijo ter odpadniško gibanje. Danes pa je ta hiša ne samo slovanska, ampak tudi strogo katoliška. Bratje Kataliniči so verni katoliki, kar so pokazali posebno s tem, da so dali vse svoje hiše in poslopja dne 28. avgusta po katoliškem župniku blagosloviti. Čudna so pota božje Previdnosti! Hiša, ki je bila poprej centrom za uničevanje slovenstva in katoličanstva, je danes v rokah zavednih in katoliških bratov Hrvatov. Borci za hrvatsko in slovensko svobodo in katoliško stvar so se zbrali tega dne v tej hiši in proslavili ta dogodek kot poseben praznik.

Carinarska korupcija. V Zagrebu so med že zacarinjenimi pošiljatkami našli 13 zabojev saharina, cigaretnega papirja in drugega vtihotapljenega blaga, ki pa ni bilo zacarinjeno. Ker celjska carinarna tudi carini za Zagreb namenjeno blago, se je preiskava raztegnila tudi na Celje in tu je te dni komisar železniške policije iz Zagreba aretirjal kot glavnega krivca carinika Evgena Grünvalda. Ta je končno vse priznal ter izpovedal, da je samo v zadnjih 14 dneh tako odpravil 18 zabojev, ki predstavljajo večmilijonsko vrednost, za neke bosanske žide, ki so ga bogato plačali, da je silno razkošno živel s svojo ženo. Razmetaval je denar na veliko in pri vseh paradah je bil med prvimi, jahal je oficirske konje in s svojim potratnim življenjem je zbujal opravičeno in razumljivo ogorčenje med seštradanim uradništvom. Ker se blago za Zagreb tudi v Mariboru carini, je pričakovati, da pridejo na sled še drugim goljufijam, zahtevati je pa treba, da se temeljito preišče ter zgrabi vse krivce ne glede na to, kake protekcije imajo.

Na ta način se ubija trgovino. Inozemske trgovske tvrdke se vedno pritožujejo nad nepotrebnimi šikanami, katerim so izpostavljene inozemske pošiljatve v Jugoslaviji. Potom šikan grodo milijoni in milijoni v izgubo in od teh izgub nima nikdo dobička. Neka velika dunajska firma je poslala koncem marca zavoje blaga v Sarajevo. Naročnik pa piše firmi, da blaga nikakor ne more prevzeti, ker so mu predpisali maksimalno carino. Ker je tvrdka kolikor mogoče nizko nastavila kalkulacijo, ni mogla prevzeti difference in je odgovorila, naj se jej blago vrne. In sedaj je avgust pri koncu, a blago še vedno ni priromalo iz Sarajeva nazaj na Dunaj. Ravno v tem slučaju gre za sezonsko blago, ki se na jesen in zimo ne bo moglo prodati. Oškodovana pa ni v tem slučaju samo dunajska tvrdka, ampak tudi sarajevski trgovec, ki je že računal na blago, a ga ni mogel prevzeti. Slučajev kakor zgoraj omenjeni pa se dogaja med inozemskimi firmami in našo državo na tisoče in tisoče.

Moderniziranje pristanišča v Bakru. Z bojem za pristanišče Baroš in Delta pri Reki ji oživel tudi vprašanje moderne zgradbe novega pristanišča ob Jadranu. Za veliko pristanišče je najbolj pripraven Bakar, ki ima že od narave vse pogoje dobrega pristanišča. Istotako je zvezan z zaledjem z železnico, ki pa do sedaj žalibog ni segala do mesta in pristanišča, kar je silno oviralo promet, ker so bila prevozna sredstva zelo draga. Sedaj pa je vlada sklenila, da to lukso modernizira. Gradi se že gravitacijska železnica od postaje do pristanišča, namerava pa se še letos začeti z zgradbo modernega pristanišča. Zgradbo bo izvršil angleški graditelj Davis, ki že ima koncesijo za graditev gravitacijske železnice. Luka v Barošu je bila do sedaj zelo mala ter nepripravna za velike parnike, ker je šlo v pravo pristanišče le malo ladij.

Novi razpored šolskih nadzornikov. Ministrstvo prosvete izdeluje načrt za razpored šolskih nadzornikov za celo kraljevino. Razpored se bo izvršil po navetu javnega prosvetnega sveta. Istočasno bodo odstavljani in zamenjani oni šolski nadzorniki, za katere je dognano, da so zlorabljali svojo oblast.

Likvidacija madžarskega veleizdajniškega procesa. V sredo se je vršila pred apelacijskim sodiščem ponovna razprava v špijonskem procesu Varga. Lansko leto je bilo več Madžarov iz Subotice obdolženo špijonaže in veleizdaje ter izrečena obsodba: Dr. Varga in Julius Ignac na 15 let ječe, Vorosbarany in Thorda na deset, Emerih Nemeth pa na osem let ječe. Obsojenci so vložili priziv in sedaj po enem letu jih je prizivno sodišče oprostilo ter dalo izpustiti iz zaporu. Dr. Varga in

Julius Ignac sta pa med tem v zaporu že umrli in govori se med Madžari, da sta bila ubita.

Na meščanski šoli v Ormožu bo vpisovanje dne 11. septembra od 8. do 12. ure dopoldne. Javijo naj se tudi učenci, ki so se vpisali že mesca julija. Ponavljalni in sprejemni izpiti bodo dne 10. septembra. Učenci, ki pridejo k izpitu, naj se zgledajo pri ravnateljstvu dne 9. septembra od 8. do 12. ure dop.

Bačka proti kuluku. Ne samo Slovenija, ampak tudi drugi kraji naše države, kjer je kultura bolj razvita, protestirajo proti kuluku. Podžupan županije Bačka je notranjemu ministru predal spomenico v kateri bačko prebivalstvo zahteva, da se v Bački ne uvede kuluka. Podžupan je obrazložil to predstavo, da prebivalstvo plačuje že dovolj visoke okrajne doklade za popravo cest ter ni potrebno, da se vlačijo ljudi še na kuluk. Ministrstvo misli tej prošnji prebivalstva v Bački ugoditi. Polagoma bodo radikalni doživeli, da se bo kuluk v resnici izvajal samo v Srbiji, ki ga je tudi potrebna, da si enkrat uredi svoje prometne žile. Potem bi pa kazalo pograti na tak kuluk celo vlado z njenimi partizani vred, da bodo vsaj enkrat kaj pametnega, — kar so sami ukrenili — poskusili.

Vzorni red v uradu Baranjske županije. Velika županija Baranja bi morala likvidirati po narabi vlade. Likvidacija se pa še ne more izvršiti v doglednem času, ker leži v uradih županije še 50.000 nerešenih aktov. Veliki župan je odpotoval radi tega v Beograd, da izposluje pri vladi odgoditev likvidacije. Neredu v županijskem uradu je kriva brezbriznost velikega župana, ki ni nadziral uradništva pri delu. Zato so uradniki akte kar kupoma puščali nerešene tako, da vlada sedaj v vseh uradih silna zmešnjava, ker se je na ta način izgubilo mnogo važnih aktov, katere sedaj zahteva ministrstvo nazaj.

Baziliko so našli v Splitu. Iz Splita prihajajo vesti, da sta odkrila dr. Abramič in dr. Karaman v bližini takozvane Zvonimirove cerkve zunaj na polju natančen tloris bazilike z apsidami, altarji in zakristijo. Ta stavba spada v XI. stoletje. Nadalje so izkopali v Splitu zelo lep in dobro ohranjen mozaik in sicer v bližini palače deželnega namestnika. Splitsko časopisje upravičeno toži, da ne kaže naša beograjska vlada pravega zanimanja za splitske izkopnine in splitski muzej se mora boriti z zelo velikimi gmotnimi težkočami in baš radi tega izkopavanja tudi tako počasi napredujejo.

Toča v Vojvodini. Zadnje dni je padala v več krajih Vojvodine toča, ki je napravila okrog 50 milijonov škoda. Toča je padala na prostoru 24 tisoč hektarjev ter je popolnoma zabila fižol, koruzo in slive. Deputacija Vojvodincev je odšla k finančnemu ministru s prošnjo, da jih oprosti od plačevanja davka za letošnje leto do pomladi. Minister je to obetal, obenem pa izdal ukaz, da se oškodovanim izplača 13 milijonov dinarjev, kar so velika županstva tudi storila. Sicer uvidimo težek položaj po toči oškodovanih Vojvodincev, toda pravica bi morala biti za vse enaka. Tudi Slovenija je letos zelo oškodovana vsled toče gotovo nič manj nego Vojvodina, pa se vendar finančni minister za nas ne zmeni. Oblasti oškodovancem niso nič davkov odpisale, vlada pa tudi ne da podpore vkljub ponovnim intervencijam naših poslancev. Seveda Vojvodinci so ji bolj na srcu, ker so Srbi in — Nemci, ki pomagajo sedanji vladi, da se lahko stoji.

Velika tatvina v Dubrovniku. Tatovi so vlomili v Dubrovniku ponoči v stanovanje Frederika Glaviča ter pokradli veliko dragocenosti. Ukradena zlatnina, drago kamenje in drugi predmeti so vredni 1 milijon din.

Strašen zločin ljubosumne žene. Orožništvo iz Rogatice je privedlo v Sarajevo na okrožno sodišče 23 letno Čamko, ženo Sabitbega Sučeska iz Zasenice pri Rogatici. Obtožena je, da je na nenavadno strašen način vsled ljubosumnosti umorila svojega moža Sabitbega. Ko je Sabitbeg spal v sobi zajedno s svojim svakom, je ponoči nenadoma čutil, kako mu nekaj silno vročega leze iz ušesa po obrazu, v glavi mu je vrelo, v levem ušesu pa je čutil strašen pritisk. Videl je še, kako je žena Čamka izginila skozi vrata iz sobe. V silnih bolečinah prebudi svaka in ta vidi v svojo grozo, da je uho zalito z žarečim svinčcem. Vsled silnih bolečin se Sabitbeg ni mogel premakniti iz hiše. Ženinega čina ni prijavil orožnikom, zdravniške pomoči pa tudi ni iskal. Zdravil se je pri kmetijskih vračarkah, toda od dne do dne mu je bilo slabše. Par dni potem je odšel v bolnico, toda zdravnik om ni povedal, kaj mu manjka, tako, da so bili ti mnjenja, da ima navadno vnetje ušesa, kar samo preide. Čez par dni pa je pobegnil iz bolnice ter se s težavo zavlekel k svojemu svaku Hasanoviču, bratu njegove prve žene, s katero s katero se pa je že prej ločil ter se nato oženil s Čamko. Tu so ga našli že umirajočega tudi orožniki, ki so po govorici ljudi zvedeli za celi slučaj. Njim je Sabitbeg v strašnih smrtnih mukah priznal, da ga je uničila njegova žena z razbeljenim svinčcem, katerega mu je nalila v uho. Po tej izpovedbi je umrl. Zdravniška komisija je njegovo glavo razrezala ter odkrila grozno rano, ki jo je povzročil kipeči svinec. Vsa ušesna kotlina je bila polna gnoja, ki je prešel že na možgane, da so začeli gniti. Uho je bilo znotraj popolnoma izžgano ter je svinec prodril skoro do možganov. Zdravniki so izjavili, da bi bilo nemogoče Sabitbega rešiti, četudi bi se bil pravočasno javil v bolnico. Aretirana Čamka zaničuje svojo krivdo. Verjetno je, da je izvršila svoj zločin vsled ljubosumnosti, ker je Sabitbeg še vedno ljubil svojo prvo ženo, od katere se je ločil.

Bolgarska propaganda na Ovčjem polju. Notranje ministrstvo je dobilo poročilo, da vrši macedonski komitet v Južni Srbiji veliko propagando med begunci iz Baranje, ki so kolonizirani na Ovčjem polju. Macedonci nagovarjajo koloniste, naj zapuste Macedonijo, ker bo

kmalu postala bolgarska. Drugače bodo uporabili silo ter jih izgnali iz Macedonije.

Ubiti člani italijanske delegacije. Člani italijanske delegacije pri albanski komisiji za razmejitev z Grčijo in sicer general Cellini, kapitan Scouti in poročnik Conati so bili ubiti od nepoznatih zlikovcev na potu iz Janine v Santi Quaranta. Istotako je bil ubit sofer ter tolmač delegacije. Italijanska vlada je sklenila, da sama zahteva z vso strogostjo zadoščenje, ker ne veruje, da bi to napravila grška vlada.

Trikratni samomorilec. Pred par dnevi so našli v Zagrebu na Savski cesti umirajočega mladega moža. Rešilni voz ga je odpeljal v bolnico, kjer je kmalu umrl. Dognali so, da se je namenoma zastrupil z veronalom. Samomorilec je neki Ivošević, rodom iz Varaždina, ter je bil laborant v neki zagrebški lekarni. Bil je silno strasten morfinit, pa so se mu živci vsled uživanja morfija popolnoma razkrojili. To je bil njegov tretji poskus, da si vzame življenje. Prvič se je zastrupil z morfijem, pa so ga v bolnici komaj rešili. Drugokrat se je istotako zastrupil ter je bil po ozdravljenju poslan v umobolnico v Stenjevec, da bi se odvadil uživanja morfija. Ko so ga izpustili, je postal zopet morfinit ter poskusil tretjič, sedaj pa z boljšim uspehom, samomor.

Žrtve živalske stekline. V Pasteurjevem zavodu v Novem Sadu, kjer se zdravijo ljudje, ogrizeni od steklih živali, je zadnji čas umrlo veliko bolnikov na steklini. Največ od umrlih je bilo ogrizenih od steklih — mačk. Dognalo se je, da ti niso polagali veliko važnosti na to, da jih je ugrizla mačka ter so šele čez par tednov poiskali zdravniško pomoč. Radi tega se je bolezen v telesu razvila ter je bilo vsako zdravljenje zastoj. Nevarnost od rane, zadane po stekli mački, je veliko večja, kakor pa, če koga ogrize stekel pes, ker se steklina pri mački ne kaže na zunanjih znakih, kot pa pri psu, pa zato malokdo polaga večjo važnost na tako rano, misleč, da bo sama zacelila.

Pravoslavni pop — ubijalec. Valjevski pravoslavni župnik Vasa Popović se je sprl s svojim dninarjem. Prišlo je med obema do hudega prepira ter pretepa. V medsebojni borbi je pop smrtno zabodel svojega nasprotnika.

Čudne manire podpolkovnika. V bosanskem kopališču Ilidže pri Sarajevu se je vršil te dni ob koncu sezone plesni venček. Venček so posetili tudi oficirji in sicer več mlajših, ki so se po srbijskimi navadi zabavali s tem, da so si pustili igrati od ciganske godbe razne pesmice. To početje mladih častnikov se je zamerilo nekemu podpolkovniku in je ostro prijel svoje mlajše tovariše. Podporučnikom se je zameril podpolkovnikov oster nastop in so zapustili plesne lokale. Po odhodu oficirjev je prevzel njihovo ulogo pri ciganski godbi nek advokat. G. podpolkovnika je zamenjava uloge tako raztogotila, da se je zagnal med ciganske muzikante in zlomil ter zdrobil vijolinistu vijolino. Ta nastop g. podpolkovnika je celotno občinstvo tako razburilo, da je razjarjeno zapustilo zabavne prostore in pustilo divjaškega oficirja samega.

Brezuspešna gonja za proslulim razbojnikom Čarugo. Po Slavoniji že več let ropa, mori in krade razbojnik Čaruga. Vsi dosedanji pogoni za njim so bili brezuspešni in razbojniku se je še vedno posrečilo, da je odnesel zdrave pete in celo kožo. Te dni so bili slavonski orožniki obveščeni, da se mudi Čaruga v selu Jenje. Orožniki so obkolili selo, Čaruga se je preoblekel v žensko in neovirano pasiral žandarmerijski obkolilni obroč. Žandarmeriji je bilo zopet javljeno, da je Čaruga v vasi Velika Nabrda in tudi tukaj mu je uspelo, da je neopaženo pobegnil. Istočasno, ko je žandarmerija zasledovala razbojnika, pa je on oropal hišo nekega seljaka, gospodarja pa nevarno ranil, ker ga je ovaljal oblastem.

To je bila ohcet. Minulo nedeljo se je vršila v Topoli redka ohcet. Mlinar Jurij Rakič je slavil gostijo svoje hčerke. Ob tej priliki je bilo povabljenih k Rakiču 500 gostov in za temeljito pogostitev gostov so zaklali dva vola, pet telet, 30 svinj, 50 gusk, 30 kokoši, 20 puranov, 90 piščancev. Porabili so še 500 kg moke, 1780 jajc, popili 1500 litrov vina in 600 litrov piva. Po Rakičevi kuhinji se je kretalo 15 kuharic.

Naš letošnji izvoz. Te dni so zborovali v Beogradu na posebnem kongresu jugoslovanski izvoznikarji. Na kongresu je bilo podanih zelo veliko referatov in o referatih so se vršile obširne debate. Glavni zaključek tega izvoznikarskega kongresa je konstatacija statistike našega letošnjega izvoza. Naš letošnji izvoz bo znašal skupno 278.209 vagonov v vrednosti 6.785.200.000 din. V ravno kar omenjeno svoto je uračunan samo izvoz glavnih predmetov in ako se temu izvozu doda še 25 procentni izvoz drugih predmetov, bi znašala izvozna svota 8.781.500.000 D. Od tega pa je treba odbiti izvoz vina, ki je zelo sumljiv in bi znašal 781 milijonov in bi se potem izvozilo vseh predmetov v skupni vrednosti 7 milijard, 700 milijonov in 500 tisoč. Ako primerjamo letošnji izvoz z onim iz minulega leta, bo letošnji večji za 3 milijarde dinarjev.

Kako bo z letošnjim izvozom živine, mesa in jaje. Na izvoznikarskem kongresu v Beogradu se je doznalo, da bo znašal letošnji izvoz živine, mesa in mesnih izdelkov 480 milijonov, jaje 17.000 vagonov v vrednosti 50 milijonov, 500 vagonov perutnine v vrednosti 120 milijonov, kož in divjačine pa okrog 211 milijonov. Skupni izvoz ravnokar naštetih predmetov bi predstavljal vrednost 2 milijardi 18 milijonov dinarjev.

Izvoz žita in fižola. Za letošnje leto je predvideno, da se bo izvozilo 35.000 vagonov pšenice v vrednosti 1 milijarde 250 milijonov dinarjev. Pšenice je bilo letos posejane 2 in pol milijona orolov. Koruze se namerava izvoziti 30.000 vagonov v vrednosti 780 milijonov din.,

ječmena, rži in ovsa 3000 vagonov v vrednosti 75 milijonov din. Glede ječmena, rži in ovsa je bila letos bolj slaba žetev in se bo povečini celotni pridelek porabil doma. Fižola bi bilo za izvoz 2000 vagonov v vrednosti 7 milijonov dinarjev. Izvoz vseherealij bi predstavljala skupno vrednost 2 milijardi 62 milijonov din. Pri zgoraj omenjenih kvotah je uračunan tudi uvoz v pasivne kraje naše države.

Ivoz lesa, rud, sliv in sadja. Izvoznikaški kongres v Beogradu je ugotovil, da imamo za izvoz drv 105.300 vagonov v vrednosti 910 milijonov dinarjev. Raznih rud za izvoz je 73 tisoč vagonov, kar predstavlja skupno vrednost 470 milijonov dinarjev. Suhih sliv za izvoz bi bilo letos 5.500 vagonov v iznosu 198 milijonov dinarjev, pekmeza 370 vagonov v vrednosti 5 milijonov 950 tisoč dinarjev, surovega sadja 1250 vagonov v vrednosti 33 milijonov in 250 tisoč dinarjev. Skupni sadni izvoz bi predstavljal vrednost 237.200.000 D.

Slovensko trgovsko društvo Merkur v Ljubljani si usoja tem potom opozoriti vse p. n. trgovce, industrialce, denarne zavode in ostale podjetnike in imejitelje pisarn (odvetnike, notarje itd.) kakor tudi vse privatne nameščence, da društvena posredovalnica še vedno posluje. Kdor išče trgovsko osobje ali službo, naj se obrne na društveno posredovalnico, ki posluje v društvenih prostorih v Ljubljani, Gradišče 17-1. Posredovalnica posluje za delodajalce, društvene člane in vajence brezplačno, za ostale pa proti odškodnini. Ob enem se vabi p. n. poslodavce in nameščence za čim obilnejši pristop k društvu. Društvo izdaja svoje glasilo, v katerem priredi več izletov v svrhu ogleda industrijskih podjetij, v zimski sezoni poučne tečaje in predavanja, plesni tečaj in januarja meseca običajni Merkurjev ples. Društvo se tudi sicer vsestransko udejstvuje, ima svojo knjižnico, izdaja strokovne knjige, skrbi za vajence itd. Pojasnila v društveni pisarni vsak delavnik od 9. do 12. ure in od 3. do 6. ure.

Ravnateljstvo ljubljanskega velesejma sporoča vsem razstavljalcem sledeče: Kot že večkrat naznanjeno, se vrši slovesna otvoritev letošnjega ljubljanskega velesejma jutri v soboto, dne 1. septembra, točno ob pol 10. uri dopoldne. Iz tega razloga morajo biti vse koje do dne 31. t. m., to je petek, ob 10. uri zvečer popolnoma dekorirane in blago že razstavljeno. Po tej uri se mora izprazniti celo sejmišče in se na nikak način ne bo dopustilo nadaljno aranžiranje. V soboto, dne 1. septembra, mora vsaki razstavljalac biti že najkasneje ob pol 9. uri dopoldne na svojem izložbenem prostoru z ozirom na osebno navzočnost najvišjih gostov pri otvoritvi. Opozarjamo, da ta dan dohod na sejmišče za razstavljalce ni dostopen pri glavnem vhodu, marveč je določen vhod iz križišča v Latermanovem drevoredu, kjer se mora vsak razstavljalac in eventualni uslužbenec legitimirati tam uradujočim policijskim organom z sejmsko legitimacijo in lastno legitimacijo. Kontrola bo na ukaz policijskega ravnateljstva v Ljubljani zelo stroga in se bo propuščalo ta dan predpoldne samo neobhodno potrebne uslužbenice na sejmišče. Ta dohod na sejmišče je razstavljalcem in uslužbencem odprt že od 7. ure zjutraj. Točno ob pol 9. uri se dohod zapre in se ne pusti nobenega več na sejmišče.

Iz Maribora.

Posvetovanja za obmejni promet na naši severni meji se bodo vršila v Mariboru od 15. septembra naprej. Avstrija in Jugoslavija pošljeta vsaka po tri delegate. Obenem bo komisija tudi ugotovila, v kakem smislu se naj sklene bodoča trgovinska pogodba med našo državo in Avstrijo. Komisija bo uredila tudi vprašanje ribolova na Muri.

Predsednik radikalnega kluba Marko Gjurišič v Mariboru. V torek, dne 28. avgusta, se je pripeljal v Maribor predsednik parlamentarnega kluba radikalne stranke g. Marko Gjurišič, znan po od radikalov potepanem »Markovem« protokolu. Dospel je iz Rogaške Slatine, kjer je bil del časa na lečenju. V Mariboru je stopil v stik z nekaterimi političnimi osebnostmi. V sredo, dne 29. t. m., se je s popoldanskim brzovlakom odpeljal v Beograd. Poslancu Zebotu je izjavil, da bo kot predsednik zakonodavnega odbora sklical sejo tega odbora šele nekaj dni pred 20. septembrom.

Iz seje občinskega sveta mariborskega. Za obč. sejo zadnji sredo ni bilo nikakega zanimanja. Celo uro so morali čakati tisti obč. svetniki, ki so mislili, da se obč. seja začne ob 7. uri. Ob tej uri še Grčarjeve »vladne« večine ni bilo nikjer. Sploh demokrati in socialisti ne poznajo ali vsaj ne izpolnjujejo svojih dolžnosti, ker kot večino tvoreči stranki ne skrbite za sklepčnost sej. »Večinarji« morajo skrbeti za kvorum. Mariborski »večinarji« pa saj radi ostanejo doma, ali pa pridejo prepozno ter se zanašajo na opozicijo, da jim ona pomaga dati kvorum. Bahun in dr. Serbec bodeta morala uvesti v svoje klube več discipline in pridnosti. Opozicija nima dolžnosti pomagati vladajočim strankam do sklepčnosti. — Nekako ob 8. uri otvori g. župan sejo. On poroča, da bo v kratkem dobil 2 milijona dinarjev posojila za ulice in za električno podjetje. Nato odgovarja na interpelacije g. Bahuna. Bahun zahteva, da župan pojasni, v kakem razmerju stoji Bahunov sin in hči z občino, ali sta res nastavljena, kakor poroča »Straža.« Župan pravi, da sta Bahunova otroka res v službi občine, da pa nista nastavljena kot kaka uradnika, ampak je sin učenec v mestnem električnem podjetju, hči pa prakticira zastoj v mestnem knjigovodstvu. To pojasnilo se je vzelo na znanje. (Mi bomo o tem pojasnilu še govorili)

Bahun interpelira tudi g. župana, kaj je z ogromno poneverbo nekega Gigerja v mestnem električnem pod-

jetju, o kateri je poročala »Straža.« Župan pojasnjuje tudi to zadevo. Pravi, da se je poneverba res zgodila; Giger je rabil mestni material ter je na lasten račun instaliral pri več strankah elektriko, tako tudi v škofiji. Škoda pa baje ne znaša en milijon kron, temveč le okroglo 30.000 din., ki pa je razven 140 din. že, oziroma še bo poravnana. Bahun se je s tem poročilom zadovoljil in si vidno oddahnil. (Tudi o tem poročilu župana Grčarja še bomo govorili)

Za tem poročila obč. svetnik dr. Mulej o stavbenih zadevah. G. Berdajsu se dovoli v gradu pod gotovimi pogoji skladišče za petrolej. Trgovci Pirchan bi si rad postavil v hiši na Koroški cesti magacin, pa se mu ne dovoli drugače, kakor če zida tudi stanovanje. Najbolj zanimiv pa je slučaj nove zvonolivarne Nassimbeni in dr. Stavbenik Nassimbeni je pred meseci zaprosil stavbeno dovoljenje za livarno na svojem zemljišču v Koroškem predmestju. Mestni svet mu je to dovoljenje izdal. Proti temu pa se je pritožila vinarška šola, ker hoče tam zgraditi poslopje za kmetijsko šolo. Nassimbeni se ni brigal za rekurz vinarške šole ter je začel zidati svojo livarno in jo še spravil pod streho, predno je bil rekurz rešen. Ta rekurz vinarške šole se je obravnaval v zadnji obč. seji, kjer je obč. svet odločil za vinarško šolo proti Nassimbenijevi livarni. Kaj bo sedaj? Ali bo Nassimbeni svojo že obstoječo livarno podrl? Za livarno se je potegoval samo župan Grčar, pa ni uspel.

Nato se rešijo še nekatere brezpomembne malenkosti ter se potem zaključi javna seja.

Poneverbe v mestnem električnem podjetju. Mi smo že poročali, da je neki Giger poneveril v mestnem električnem podjetju velikanske vrednosti in sicer, kakor se je zatrjevalo, do enega milijona kron. Obč. svetniku Bahunu seveda to naše odkritje ni bilo prav, zato je v zadnji seji zahteval od župana Grčarja pojasnilo o teh poneverbah. G. župan je že navajen, da si v sili in zadregi rad pomaga tudi z neresnico, če drugače ne gre. Tako je storil tudi tukaj. Župan prizna poneverbo, pravi pa, da škoda ne znaša 250.000 D, ampak le okroglo 30.000 din. Ali so te županove številke resnične ali ne, še danes ne moremo konstatirati, odkrito pa povemo, da jim ne zaupamo, kakor ne zaupamo marsikateremu drugemu poročilu g. župana. Naravnost nepošten način poročevanja pa je ubral župan Grčar, ko je — kot poročata »Jutro« in »Tabor« — v obč. seji povedal, da je Giger tudi v škofiji instaliral elektriko na škodo mestne občine. Župan je hotel s tem reči, da je tudi škofija izrabljala Gigerja v škodo občine. S tem je župan Grčar zopet enkrat nesramno lagal. Mi smo se informirali o celi zadevi in konstatiramo tukaj javno in odločno: 1. Laž je, da bi bil v škofiji električno instaliral Giger, pač pa je instalacijo elektrike izvršila koncesijonirana tvrdka Rečnik-Abel, katera je zato tudi položila račun in prejela plačilo. 2. Za priklop na mestno električno omrežje je za škofijo izdelalo in podpisalo proračun mestno električno podjetje. Mestnemu električnemu podjetju se je to delo tudi izročilo in osebje mestnega električnega podjetja je to delo tudi izvršilo. To je resnica o celi zadevi, kar pa je g. župan Grčar klobasiral v obč. seji, je čisto navadna laž. Sicer pa to ni prva laž, ki jo je serviral mariborski župan obč. svetnikom iz predsedniškega stolca. Saj je ubogi »Tabor« sam že enkrat nasedel, ko se je zanesel na županovo poročila v obč. sejah. Bil je zato obsojen radi obrekovanja ter se je po obsodbi opravičeval s tem, da je verjel županu, da pa so se županove trditve izkazale kot lažnjive. Mi smo že večkrat rekli, da tak človek, ki ne spoustuje resnice, nikakor ne spada na županski stolec mariborskega mesta.

Kako je obč. svetnik Bahun zaposlil svojega sina pri mestnem električnem podjetju? Na zadnji obč. seji je zamorec Bahun interpeliral g. župana glede svojih otrok, od katerih je že dva vrnil k občini. G. župan, s katerim se je pred sejo g. Bahun tozadevno natančno dogovoril, je odgovoril na Bahunovo interpelacijo, da sin in hčerka brezplačno prakticirata pri občini, ker ata Bahun nima sredstev, da bi šolal svoja otroka v trgovski šoli. Seve, po tej izjavi so mestni očetje po častniških poročilih obsodili pisavo »Straža.« Kako pa je s brezplačnim prakticiranjem Bahunovega sinka? G. Stanko Bahun dobiva od ure kot vajenec 1.20 dinarjev in na mesec pa 230 dinarjev. To bi moral znati Bahun kot oče, pa tudi g. župan, a sta v obč. seji oba vedoma govorila neresnico in obsojala »Stražo«, ko bi morala sama sebe radi laži. Toliko je ugotovljeno o sinu, o hčerki Elizabeti Bahun pa bomo še poročali po ugotovitvi. Prakticiranje pri mesečni plači pride seveda ceneje kot pa šolanje na trgovski šoli. Županovo in Bahunovo neresnico sta pobrala seve »Tabor« in »Jutro«, ki sta pa glede resnicoljubnosti prava brata neresnicoljubne socialpatrijotične firme Grčar in Bahun.

32.000 K je malenkost, o kateri se sploh ne splača govoriti, tako je izjavil socialistični vodja, ko se je šlo za oddajo stavbenega dela. Stavbena tvrdka N. je bila za 8000 din. cenejša, nego tvrdka Živic. A kaj se zme-nijo socialni demokrati in demokrati za štedenje — njim se gre le za korupcijo. Tako gre ta muzika naprej: Tu 32.000 K, tam 50.000 K, zopet drugod 200.000 K se vrže po nepotrebnem na cesto. Ti davkoplačevalci pa le plačuj neznosno visoke občinske doklade. Sijajno gospodarstvo pod koruznim zakonom Grčar-Serbec!

Ker noče biti demokrat in orjunc, ga proglasijo za Nemca! Strašen vik in krič je zagnal »Tabor« in žnjim dr. Reismanovo »Jutro« o občnem zboru kovinarske zadruge. Zakaj? Ker kovinarji niso marali orjunskega kandidata. »Tabor« in »Jutro« pišeta, da so novi načelnik in novi odborniki sami Nemci. Vprašamo: Ali je g. Farič Nemec, ali je Nemec g. Rečnik? Ali je morda »Slovenec« samo tisti, ki nosi orjunski znak in tisti, ki kriči in vpije kot žerjav na ulici?

Pod naslovom »Delo so ustavili delavci v delavnici južne železnice« je bil priobčen dopis v 97. številki našega lista, ki pa ni odgovarjal popolnoma resnici. Delo se je ustavilo v resnici okoli 9. ure in se ni začelo ob enajstih, pač pa še stoji delo danes, dne 30. avgusta. Delavstvo brez razlike organizacije se bori v upravičeni borbi za kruh in zahteva med drugim tudi, da se mu da za enkrat nekaka podpora, da se vsaj nekoliko omili položaj, potem gmotno zboljšanje prejemkov za vse železničarje, odprava militarizacije in odprava čezurnega dela. Radi čezurnega dela zato, ker so si gotove osebe mnogo zaslužile, a ostali bi pa mogli po njih receptu »poginiti.« — Včeraj dopoldne sta se pojavila 2 slučaja oslabelosti. Padla sta vsled pomanjkanja živeža in slabosti. Toliko za danes in v odgovor tistim, ki so kritizirali čez gori omenjeno notico, objavljeno v poprejšnji številki.

Obrtniki, člani Obrtne zveze v Mariboru so imeli v sredo, dne 29. t. m. dobro obiskano zborovanje, na katerem so razpravljali o raznih stanvoskih zadevah. Poslanec Pušenjak je govoril o zahtevah obrtnikov v smislu resolucij obrtnega shoda v Ljubljani, o zvišanju davkov o zakonu o dvanajstinah, o glavnih točkah novega zakona o taksah in o vladnem projektu davčnega zakona. Vnela se je živahna debata in izrazila želja, da se pri jedni prihodnjih sej razpravlja o zakonu o taksah in, ko bo predložen novi davčni zakon, o novem davčnem zakonu.

Silno neokusno poročila znani dr. Reisman v »Jutru« o kraljevem obisku v Mariboru. Pravi, da se je poslanec Žebot pri obhodu v razstavi silil v vladarjevo bližino. Mi vemo, zakaj je Reisman to telefoniral »Jutru«. Ker mu gospod Žebot leži v želodcu, kar živega ne more videti, odkar ga je v Gospodski ulici tako eksemplarično kaznoval za njegove »akademične« laži. Vsi udeleženci so priča, da je vladar po županovem govoru med prvimi nagovoril poslanca g. Žebota in se žnjim razgovarjal kot poslanec mariborskega mesta. Tega si seveda »Jutro« »kvalificirani« korespondent dr. Reisman ne more predstavljati. Kralj govori v Mariboru kar s tremi klerikalci: gg. Lorberjem, Žebotom in Veronekom, to je za neurastenika Reimana nekaj strašnega! Vladar bi sploh moral prej »Jutrovega« lažnjivca vprašati, s kom sme govoriti, komu stisniti roko. — Najbolje, da se Reisman ponudi za »kamerdinerja«.

Gledališki večer Ljudskega odra se ne vrši to soboto, temveč v soboto, dne 8. septembra zvečer. Vstopnice se bodo dobile celi prihodnji teden v Lekarniški ulici. Podroben spored večera še objavimo.

Prosvetni kartel v Mariboru ima važno sejo v ponedeljek, dne 3. septembra ob pol 7. uri zvečer v Lekarniški ulici. Važno! — Tajnik.

Ukraden je bil v torek dopoldne iz stanovanja Koroška cesta št. 6 I, sivo pisani ženski gumijev dežni plašč. Pred nakupom svarimo!

Izlet kat. izobraževalnega društva Lajtersberg. — V nedeljo, dne 2. septembra, priredi kat. izobraževalno društvo v Leitersbergu izlet na Košake. Ob 2. uri popoldne bo pri kapeli g. Murausa kratek nagovor s petimi litanijami. Nato kratka zabava, pri kateri sodeluje pevski in tamburaški zbor kat. omladine. K obilni udeležbi vabi odbor.

Dekliški zavod »Vesna« v Mariboru. Šolsko leto 1923-24 se prične dne 11. septembra. Vpisovanje za gošpodinjsko šolo je dne 10. septembra od 9. do 12. ure dopoldne v sobi št. 5. Učenke naj prinesejo s seboj zadnje šolsko izpričevalo in krstni list. — Razredni izpiti na obrtni šoli se pričnejo isti dan ob 8. uri v učni sobi I. letnika.

Ko je plačal hotelir g. Friedl krčevinski občini letošnjo lovsko zakupnino 2000 D, zmislil se je tudi na krčevinsko kapelico in kakor je poprej pridjal za most celih 5000 K, prispeval je tudi za vzdrževanje tega svetišča znamenito svoto 2000 K. Ne samo, da se g. darilcu izreče od občine in zasebnega posestnika g. Kolariča najtoplejša zahvala, se bo na rojstni dan g. darilca, t. j. dne 17. septembra, v tej kapeli ob 7. uri brala na dober namen sv. maša.

Direkcija srednje kmetijske šole v Mariboru sprejema prošnje za sprejem v to šolo še do 15. septembra. Začetek novega šolskega leta je dne 1. oktobra. Kdor bi mogel vzeti kakega učenca srednje kmetijske šole na stanovanje s hrano ali pa brez hrane, naj izvoli to nemudoma sporočiti direkciji z navedbo točnega naslova in pogojev.

Velika ljudska tombola se vrši v nedeljo, dne 2. septembra t. l. ob priliki gozdne veselice Prostovoljne požarne brambe na Pobrežju. Tablica stane 1 D in se dobi v predprodaji pri vseh trgovcih na Pobrežju, kakor tudi popoldne na veselici prostoru. Tablice, ki so bile kupljene že za veselico dne 8. julija, imajo seveda tokrat polno veljavo. Mariborčani vseh slojev se prav uljudno naprošajo, da posetijo to prireditev požarne brambe, ker je čisti dobiček namenjen za nakup brizgalnega avtomobila. Dohod na veselici prostor je od Nasipne ulice. Vstopnina 5 D, gasilci v kroju prosti. Iztoč vina je prevzel g. Holc, ki ima priznano dobro vinsko kapljico. Za mladino se bo priredil ples, boj s konfeti in več drugih zabav. Veselica v senčnem gozdu obljublja biti prav prijetna. Radi kontrole se naj nosisijo vstopnice vidljivo. — Za obilen obisk prosi — veselični odbor.

Prostovoljno gasilno društvo v Zrkovcih pri Mariboru uljudno vabi na veliko vrtno veselico, ki se vrši na Marijin praznik, dne 8. septembra t. l. v prostorih gostilne g. Sel v Zrkovcih. Za slučaj slabega vremena ima g. Sel na razpolago velike novopostavljene notranje prostore. Prebitek te veselice je namenjen za nabavo novih cevi. Za obilno udeležbo prosi — odbor.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevedel Paulus.

43

Glava ji je omahnila vznak, oči so se ji zaprle, nema in brezčutna je obvisela na stolu, pred dušo ji je stala osovražena postava neizprosnega nasprotnika —.

Obednica je bila prazna in zapuščena, ko je Chauvelin vstopil.

Napol izpiti kozarci so stali po mizi, pomečkane brisalke so ležale naokrog in stoli v vseh mogočih položajih so pravili živahno zgodbo vesele pojedine. Tu sta stala po dva skupaj in pripovedovala o zaupnih, tajnih razgovorih pri čaši šampanjca, tam so zopet stali po trije, štirje, ki so govorili o gostobesednih političnih in nepolitičnih razpravah, nekateri so stali samotni trdo ob mizi in izdajali požrešne nasladneže, ki so se v tihi osamljenosti vdajali uživanju izbranih kuhinjskih umotvorov, drugi so zopet ležali prevrnjeni po tleh in pričali debele knjige o bogato in dragoceno založenih, močnih kletah lorda Grenville.

Chauvelin se je prizanesljivo smehljal, si mel dolge suhe roke ter se ogledoval po zapuščeni dvorani. Vse je bilo tiho, prostor je bil slabo razsvetljen, oddaleč so prihajali glasovi godbe, smeh in pogovori, včasih je zaropotal zunaj na ulici voz.

Vse je izgledalo tako miroljubno in pomirljivo in tudi najbistrejši opazovalec bi ne mogel spoznati, da je zapuščeni kotiček — past, ki bi se naj vanjo ujel najbolj drzni in pretkani človek, kar jih je poznala tista doba.

Chauvelin je ugibal in skušal prodreti v bližnjo bodočnost. Kdo bo, kak bo mož, ki so mu on in vodje revolucije prisegli smrt? Skrivnost je obdajala vse njegovo življenje in delovanje, njegovo osebnost, ki jo je tako zvito prikrival, vpliv, ki ga je imel na svoje pomočnike, vdane mu slepo in navdušeno. Ljubezen in pokorščina, ki jo je znal vzbuditi v svoji mali, izkušeni četi, in predvsem njegov neverjetni pogum, njegova brezprimerna predrznost, s katero je snoval in izvrševal nevarne pobege pod samim nosom svojih zakletih sovražnikov — vse to je bilo zavito v tajinstveno meglo, ni se vedelo drug ako pripovedke, romantične, bajne, neverjetne —.

Ni čuda, da je ime «Dušica» vzbujalo v Franciji strah in trepet in da je ljudem gomazelo po hrbtu, in jih je spreletavala hladna groza, če so le samo čuli to ime. In ko je gledal po samotnem prostoru, kjer bi se imel vsak trenutek pojaviti neznani junak, strah cele Francije, je celo Chauvelina, temu pogumnemu Chauvelinu, ki se ni nikogar bal, lezla čudna, hladna groza po vsej koži —.

Toda svoj načrt je dobro premislil, past je bila previdno nastavljena. Prepričan je bil, da Andrej ni svaril «Dušice», prepričan je bil, da ga Margareta ni varala. In če —. Krut, neusmiljen pogled, pod katerim bi se bila Margareta stresla kakor list na veji, je zažarel v Chauvelinovi malih bledeh očeh. Če ga je ukanila, — Armand Just bo trpel skrajno, najizbranejšo kazen —.

Pa, ne ne, Margareta ga ni ukanila!

Na srečo je bila obednica prazna. Tem, lažji bo njegov posel, ko bo vstopil skrivnostni njegov protivnik —.

Z zadovoljnim smehljam je gledal po samotni sobi —.

Pa čuj —.

Čudni glasovi so prihajali pretkanemu poverjeniku francoske vlade na uho, ko se je oziral po zapuščenih sledovih slavnostne pojedine, glasovi, ki so bili za las podobni — smrčanju.

Zares, ni bilo dvoma, miroljubno, zadovoljno smrčanje je v izbranem nesoglasju donelo sem od nekod. Tako, je zasool izkušeni Chauvelin, more smrčati le človek, ki se je dobro in modro nagostil pri razkošni mizi lorda Grenville in ki sedaj po svojem napornem postu uživa zaslužen mir in pokoj v prijetnem spanju, daleč proč od šuma in šundra plesne dvorane.

Chauvelin pogleda še enkrat krog sebe in glej — tam na mehke divanu, v najtemnejšem kotu, sloni in dremilje s široko odprtimi usti, z zaprtimi očmi, z visoko v zrak molečim nosom — — kdo? Bogato oblečeni, širokoplečati, dolgonogi soprog «najduhovitejše žene v Evropi» —.

Še enkrat je pogledal Chauvelin po njem —. Da, on je bil, Percy Blakeney, bebasti, dremavi Percy, v miru in spravljen s svetom in s samim seboj je spal spanje pravičnega. Premagali so ga duhovi bogate večerje —.

Smehljal, skoraj pomilovalen smehljal je omehčal za hip trde poteze na obrazu francoskega lisjaka —.

Vsekakor, tale človek med vsemi na svetu, ta ga gotovo ne bo oviral v njegovih nakanah —.

In navihani Chauvelin si je pomencal dolge suhe roke in se po sijajnem zgledu gospoda Percyja tudi sam zleknil po divanu v nasprotnem kotu sobe. Zapri je oči, odprl je usta, pomolil nos v zrak in začel miroljubno in umerjeno — smrčati.

XIV.

SLUTNJE.

Margareta je čakala.

V nemi brezčutnosti jesedela v budoarju in zrla na vrteče se pare skozi polodprta vrata. Zrla je nanje, pa jih ni videla, slišala je godbo, pa se ni zavedala druga, ko da čaka, pričakuje —.

Njen duh je bil odsoten. Spremljal je Chauvelina po stopnicah v obednico, z njim je bil v zapuščeni dvorani, čakal je z njim, prežal —.

Ura je bila eno. Nekdo je vstopil, on, skrivnostni vodja in zapovednik, «Dušica». Kakor dim, kakor prikazen se ji je zdel, tako bajna, tajinstvena je bila njegova osebnost.

O, kako rada bi bila sedajle v resnici v obednici pri Chauvelinu! Njena ženska bistrovidnost bi ga na mah spoznala, kdorkoli bi bil, — tega neznanca, na obrazu bi mu brala njegovo krepko, odločno, pogumno osebnost, ki načeljuje, ki poveljuje drznim, pogumnim možem, na obrazu bi spoznala junaka, njegovega visokoletčega, orlovskega duha —.

«Zares, gospa, bojim se, da me bodele obsodili za velikega počasneža!» je nenadoma dejal glas poleg nje. «Težave sem imel z vašim naročilom. Gospoda Blake-ney nisem nikjer našel izprva, dokler —»

Margareta je seve popolnoma pozabila na soproga in na naročilo, ki ga je dala kabinetnemu ministru, tako so se njene misli zatopile v obuboževanega junaka in v prizor, ki se je v tistem trenutku morebiti odigraval gori v budoarju.

«Končno sem ga našel in sporočil sem mu vašo željo. Rekel je, da bo takoj zapovedal napreči.»

«Ah —», je dejala odsotno, «torej ste našli soproga in mu sporočili moje besede?»

«Da. V obednici sem ga našel. Trdno je spal. Niti zbuditi ga nisem mogel izlahka.»

«Hvala vam lepa!» je pravila.

Mislil so se ji čudno vrtele —. V obednici —? Ob enih —?

«Ali bi me počastili s kakim plesom, dokler se ni pripravljen voz?»

«Ne — hvala lepa, moj lord, ampak — oprostite, — strašno sem utrujena in vročina v plesni dvorani je neznosna.»

(Dalje prihodnjic.)

P. n. občinstvo se ponovno opozarja, da upravnništvo na vprašanja brez priložene poštne ne odgovarja.

ZOBE

ohranite zdrave in lepe le z priznano dobro

ITO-kremo

Zaloga na debelo in drobno v galanterijski trgovini

Drago Rosina
Maribor, Vetrinjska ulica.

PREKAJEVALCA,
eden do dva starejša, popolno ma izurjena sprejme Konzerv na tovarna na Vrhniki. 518

Cenjeno občinstvo!

Naznanjam, da sem otvoril prvo mariborsko hitropopravljalnico in izdelovalnico vsakovrstnih čevljev po zmernih cenah. Priporočam se v običen obisk! 507

Ivan Pire,
Maribor, Koroška cesta št. 1.

„ITO“

najboljša

zobna krema

422 Dobi se povsod. 10—1

Širite „Stražo“!

«Pekatete», to je jed! Rad jih je gospod in kmet! — So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

«Pakatete» so predrage, pravi kdo. Kdor pa jih je preskušal, se je prepričal, da so vzlic višji ceni cenejši, ker se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje.

Veliko si prihranite,

Ako kupujete vse potrebščine za moške in ženske obleke kakor tudi razno platno, šifone, izgotovljene srajce, hlače, predpasnike, posteljne odeje, koce, svilenе rute, šerpe, kravate, nogavice itd. edino le v priznani najcenejši

manufakturni trgovini

M. FELDIN

Grajski trg 1 **MARIBOR** Vetrinjska ul.

Državni nameščenci, krojači, šivilje, znaten popust!

Solidna postrežba.

521 2—1

OGLASE
REKLAME ZA
SVE SVIJEJSKE
OGLASNE ORGANE
PRIŠTEDNJA
VREMENA
POSILA NOVCA
Publicitas
d. d.
ZAGREB
GUNDULICEVA UL. 11
TELEFON 13-07.

Staro lito železo

kupujejo po najvišjih cenah

Strojne tovarne in livarne d. d. v Ljubljani

SPODNJEŠTAJERSKA LJUDSKA POŠOJILNICA

V **MARIBORU, STOLNA ULICA** šte. 6, reg. z. z n. zav.

obrestuje od 1. avgusta 1923 navadne hranilne vloge, katere se zamore vsak čas dvigniti, po

6%

Stalnejše vloge po dogovoru.

Na drobno!

Na debelo!

Manufakturno blago

po najnižjih cenah pri trdki

IVAN KOS, CELJE,

Prešernova ulica št. 17.

586

Na drobno!

Na debelo!

TOVARNA KANDITOV FR. ROZMAN

MARIBOR, — ALEKSANDROVA CESTA 57

priporoča

vse vrste kanditov (bonbone) po najnižjih brezkonkurenčnih tovarniških cenah!

Zahtevajte cenike!

Telefon 436.

503

Telefon 436

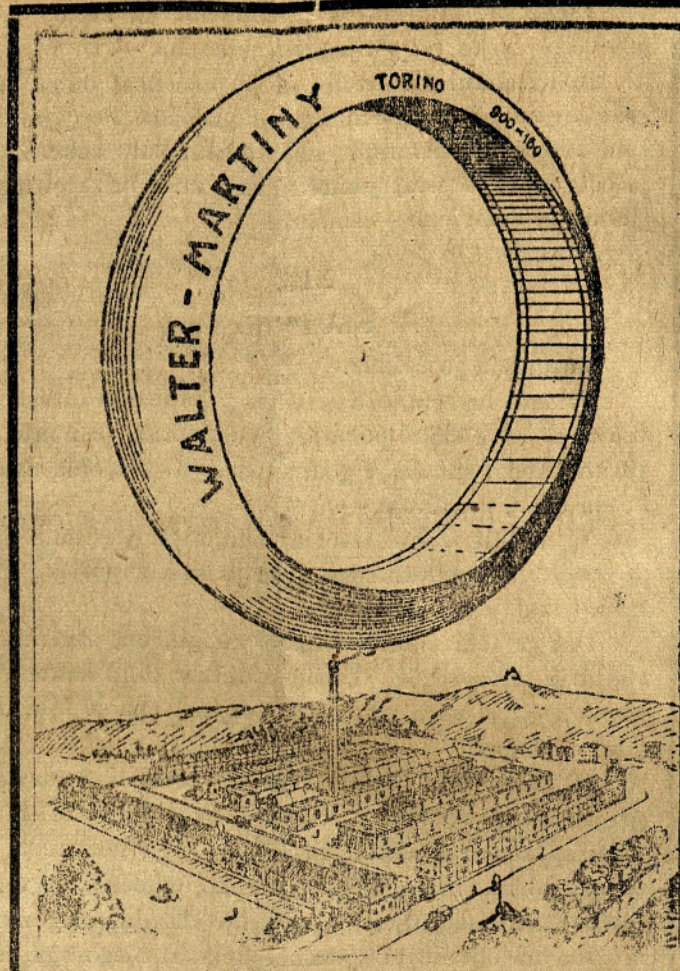
Lovci!

V Vašem lastnem interesu je, ako potrebujete municijo, da obiščete

trgovino z železnino

Anton Brenčič v Ptuiju,

ker se dobi vse vrste municije, kakor lovske potrebščine sploh, po zelo ugodnih cenah. 475 3—1

„Svetla“

d. d.

PODRUŽNICA MARIBOR

Gosposka ul. 20.

Telefon št. 133

Tovarniška zaloga polnogumijastih obročev, pnevmatik in vsake vrste tehniških gumijevih cevi, auto delov in vsakovrstnega auto-materijala.

V centrali na razpolago:

Stiskalnica za montiranje polnogumijevih obročev.

Velika zaloga elektro-materijala

Zastopstvo svetovnih tovarn.

CENTRALA LJUBLJANA

Rimska cesta 2. Telef. 588 Hilšerjeva ul. 5

PODRUŽNICE:

Dunajska c. 20.

Mestni trg 25

ZAGREB

BEOGRAD

Solidna in točna posrežba! — Cene brez konkurence!

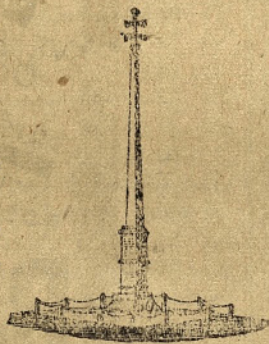
POZOR!

SVINJEREJA

daje le tedaj dobiček, če nobena svinja ne zboli.

Obeliskove kapljice za svinje „Sussanol“

(iz lekarne pri „Obelisku“ v Celovcu) učinkujejo in zavarujejo pred zgubo.

To dokazuje tisoč zahvalnih pisem.

Izborna sredstvo proti kugi.

V steklenicah po 7 D.

Glejte na varnostno znamko „Obelisk.“

Glavna zaloga za SHS: Lekarna „Pri zamorcu“ K. WOLF, MARIBOR.

TISKARNA SV. CIRILA V MARIBORU

PRIPOROČA SLEDEČE MOLITVENIKE:

a) Za otroke

Kvišku srca po Din. 27, 36, 39 in 40.
Rajski glasovi po Din. 38, 50 in 52.
Prijatelj otroški po Din. 6.50 in 7.50.
Ključek nebeški po Din. 20, 30.
Angelj varih po Din. 11.

b) Za odrasle

Bogomila po Din. 15, 22, 25.
Pobožni kristjan po Din. 12.
Češčena Marija po Din. 14, 48, 60.
Marija varhinja po Din. 10, 36.
Sv. Alojzij po Din. 15, 34.
Nebesa, naš dom po Din. 42.
Skrb za dušo po Din. 15, 22, 30.
Sv. ura (velike črke) Din. 12, 15, 30.
Mali duhovni zaklad (velike črke) D 12.
Marija Kraljica po Din. 42.
Venec pobožnih molitev po Din. 40.Venec pobožnih pesmi Din. 19.
Sv. Pismo, Evangelji in Dejanje apostolov po Din. 10.
Kvišku srca! Peamarica (zl. obr.) D. 19.
Premišljevanja za celo leto I. in II. del, Din. 32.
Družba vednega češčenja. 2 molitveni del, Din. 3.
Kratko navodilo za pobožnost M. E. Kraljice src Din. 5.
Vir življenja Din. 18.
Duša popolna Din. 20.
Duša spokorna Din. 20.
Bog med nami Din. 12.
Večno življenje (rdeča obr.) Din. 24, (zlata obr.) Din. 33.
Slava Gospodu Din. 18.
Nebeška hrana I. in II. del Din. 15.
Priprava na smrt Din. 16.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Oglasi v „Straži“

imajo najboljši uspeh!

Zadružna gospodarska banka

Podružnica v Mariboru.

Izvršuje vse bančne posle najhitrajše. — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tekočem računu. Izplača vsako vlogo na zahtevo takoj v gotovini.

Poblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Važno za vsacega!

Vseh vrst novo došlo angleško in češko sukno, kakor tudi drugo zimsko manufakturno blago, kupi vsak najbolje in najceneje pri tvrdki

MASTEK & KARNIČNIK, MARIBOR, GLAVNI TRG 16

Bogata izbira!

Cene nizke!